

Vlaamse politica's in cijfers.

De RoSa-factsheets maken u wegwijs in het gelijke kansenlandschap in Vlaanderen. Telkens wordt er op een bepaald terrein nagegaan wat de situatie is. Zowel bredere thema's als meer specifieke krijgen aandacht, naargelang de relevantie en/of beschikbaarheid van informatie en het voorhanden zijn van cijfermateriaal. Bedoeling is niet zozeer volledigheid te bieden maar wel op een overzichtelijke en toegankelijke manier de positie van de vrouw in Vlaanderen te schetsen. RoSa is sinds 1978 in Vlaanderen hét adres voor informatie en documentatie over gelijke kansen, emancipatie en vrouwenstudies in binnen- en buitenland.

Vrouwen en politiek

Het Peking-Actie-Platform stelt dat "De gelijke participatie van vrouwen in het besluitvormingsproces is niet alleen een vereiste voor louter rechtvaardigheid of democratie, maar kan ook worden gezien als een noodzakelijke voorwaarde om rekening te houden met de belangen van vrouwen." Honderd en zestien regeringen, waaronder de Belgische regering, onderschreven deze aanbeveling.

Deze factsheet geeft een overzicht van de vrouwelijke politieke participatie in Vlaanderen. Naast het cijfermateriaal voor huidige situatie, werden ook de cijfers van de drie voorafgaande legislaturen weergegeven.

Gezien de complexe Belgische staatsstructuur, werd op verschillende niveaus gewerkt. De globale cijfers op het Europees en federaal niveau, geven het percentage Belgische vrouwen weer. Het cijfermateriaal op regionaal en lokaal niveau geven de Vlaamse situatie weer.

Om de evolutie beter te kaderen werd eerst een overzicht gegeven van de belangrijkste data voor politieke participatie van vrouwen in België. Het aandeel vrouwen in de Belgische/Vlaamse politiek gaat gestaag, maar zeer langzaam, omhoog. Om de vrouwelijke participatie te ondersteunen zijn structurele maatregelen noodzakelijk. In België zijn er sinds 2002 de **quotawetten**. Deze stellen dat slechts de helft plus één van de kandidaten op de verkiezingslijsten van hetzelfde geslacht mogen zijn en dit voor alle verkiezingsniveaus.

Nr. 59 • jul 2009

Belangrijke data

- 1920 vrouwen vanaf 21 jaar kregen stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen
- 1921 passief stemrecht Vrouwen krijgen het recht om zich politiek kandidaat stellen.¹
- 1921 eerste vrouw in Belgisch parlement Marie Spaak-Janson wordt via de weg van coöptatie senator voor de Belgische Werkliedenpartij.
- 1949 actief vrouwenstemrecht
- 1965 eerste vrouw in de Nationale Regering
- 1974 aantal vrouwen in het parlement stijgt tot 15.42%
- 1994 Wet Tobback-Smet: Opgelegd quotum van 1/3 van hetzelfde geslacht op de verkiezingslijsten en dit voor alle verkiezingsniveaus. Deze wet werd progressief ingevoerd: voor gemeente- en provincieraadverkiezingen van oktober '94 gold een 1/4- toepassing van de wet. Pas bij de parlementsverkiezingen van '99 werd de wet volledig van kracht.
- 2002 De quotawetten. Op elk van de verkiezingslijsten mag het verschil tussen het aantal kandidaten van elk geslacht niet groter zijn dan één. De eerste twee kandidaten moeten van een verschillend geslacht zijn.

Huidige stand van zaken

Hoewel de politieke participatie van vrouwen gestaag stijgt, is -ondanks de quotawetten- pariteit nog op geen enkel niveau bereikt.

Stand van zaken juli 2009:

- 35% vrouwen in het Europees Parlement
- 38% vrouwen in het Federaal Parlement
- 17% vrouwen in de Federale regering
- 39% vrouwen in het Vlaams Parlement
- 44% vrouwen in de Vlaamse Regering
- 38% vrouwen in de Provincieraden
- 34% vrouwelijke gemeenteraadsleden,
27% vrouwelijke schepenen,
9,4% vrouwelijke burgemeesters.

---

1. Vervolledigheidshalve dient hieraan toegevoegd te worden dat door de wet van 9 mei 1919 het actief vrouwenstemrecht werd toegekend aan de weduwen en moeders van militairen die in de Eerste Wereldoorlog gesneuveld waren en van de burgers die gedood waren door de vijand. Ook vrouwen die politiek gevangen genomen waren mochten hun stem uitbrengen. Door deze wet verwierven ongeveer 20.000 vrouwen het actief stemrecht.

- **E U R O P A**

	% vrouwen Belgische fractie	% vrouwen Europees parlement
1984 - 1989	17	18
1989 - 1994	17	19
1994 - 1999	32	26
1999 - 2004	28	30
2004 - 2009	33	31
2009 - ...	36	35

bron: http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/nl/men_women_nl_txt.html

- **F E D E R A A L P A R L E M E N T**

Aantal vrouwelijke parlementsleden, 1991 -2007

	% vrouwen Kamer	% vrouwen Senaat	% vrouwen Parlement ²
1991	9.4	10.8	10.1
1995	2.0	23.9	15.8
1999	23.3	28.2	24.9
2003	34.6	29.6	33.0
2007	36.7	40.8	38

Aantal vrouwelijke parlementsleden per Vlaamse partij, situatie 2007

% vrouwelijke parlementsleden	
GROEN	60
Lijst Dedecker	50
SPA-SPIRIT	39
Vlaams Belang	36
CD&V-N-VA	33
OPEN VLD	30

- **V L A A M S P A R L E M E N T , S I T U A T I E 2 0 0 9**

% vrouwen in Vlaams Parlement	
1991	9.0
1995	16.9
1999	20.3
2004	32.3
2009	39,4

bron: www.vlaamsparlement.be

2. Het gaat hier om de rechtstreeks verkozen vrouwen in Kamer en Senaat en om de vrouwelijke provinciale en gecoöpteerde senatoren.

• PROVINCIE

Percentage vrouwelijke verkozenen op provinciaal niveau in Vlaanderen

Niveau	1991% vrouwen	1995% vrouwen	2000% vrouwen	2006% vrouwen
Gouverneurs	0	10	20	0
Bestendige Afgevaardigden	7.4	10	13.3	27.6
Provincieraadsleden	15.2	21.6	29.3	37.9

• GEMEENTE

Percentage van verkozen vrouwen op gemeentelijk niveau in Vlaanderen

Niveau	1988% vrouwen	1994% vrouwen	2000% vrouwen	2006% vrouwen
Gemeenteraadslede	13.8	19.9	30.8	34.4
Schepenen	10.4	14.1	20	26.8
Burgemeesters	3.9	5.1	7.5	9.4

In 2006 werd de verplichte pariteit voor het eerst toegepast op gemeentelijk niveau. Dit leidde tot een stijging van het aantal vrouwelijke verkozenen van 27% in 2000 naar 33% in 2006

• STAND VAN ZAKEN WERELDWIJD

situatie op 1 januari 2009

Enkele globale cijfers

- Vrouwen bezetten 18,3 % van de parlementaire zitjes wereldwijd.
- Het kiessysteem speelt een rol: vrouwen wonnen meer zitjes (24,5%) in proportionele kiessystemen (aantal behaalde zetels is verhouding met het aantal gewonnen stemmen)
- Ook de quota spelen een rol: landen met quotawetgeving hebben gemiddeld 24% vrouwelijke parlementairen. In landen zonder quota ligt dit gemiddelde op 18 %
- 8 van de 150 verkozen staatshoofden zijn vrouwen (5,3%)
(Argentinië, Chili, Finland, India, Ierland, Liberië, Filippijnen, San Marino)
- 8 van de 192 verkozen regeringsleiders zijn vrouwen (4.2%)
(Duitsland, Liberia, Mozambique, Nieuw Zeeland, Filipijnen, Oekraïne, Bangladesh, Haïti, IJsland, Moldavië, Mozambique, Nederlandse Antillen, Oekraïne)

Top 5: paritaire regeringen

Land	%vrouwelijke ministers	vrouwen/ totaal ministers
Finland	60.0	12/20
Noorwegen	55.6	10/18
Zweden	47.6	10/21
Frankrijk	46.7	7/15
Zuid-Afrika	44.8	13/25

Bron: www.ipu.org

Top 5: vrouwen in nationale parlementen

Land	%vrouwen in lagere of enige kamer	%vrouwen in hogere kamer of senaat
Rwanda	56.3	34.6
Zweden	47.0	-
Cuba	43.2	-
Finland	41.5	-
Nederland	41.3	34.7

Bron: www.ipu.org

Literatuur

- M. Busschots (coörd), N. D'Hoker (samenst.), Vrouwen in de Belgische samenleving: statistische gegevens 1970-1998. Brussel: Minister van Tewerkstelling en Arbeid en Gelijke kansenbeleid, 1998. - 225 p.
- Leen Van Molle (e.a.), Vrouw en politiek in België. Tielt: Lannoo, 1998. - 412 p.: ill.

Cijfermateriaal:

statbel.fgov.be
www.dekamer.be
www.senaat.be
www.vlaamsparlement.be
www.vlaanderen.be/regering
www.belgium.be
www.europarl.europa.eu
www.ipu.org

Samenstelling: Mieke Maerten